

امور اداره و تحریریه سنه سالانیکلی
توفیق اقدی نظارت ایدر .

ادبیات ، فنون و معارف و مطالبات
ادبیه و شئون معارف و ترقیدن بحث
ایدر . تنویر افکاره خدمت ایلر .

مجموعه ادبیه

۱۷ ۱۳ A.D

امور اداره و تحریریه سنه متعلق خصوصیات
ایچون توفیق اقدی به مراجعت اولنور .

در سعادت و ولایات شاهانه ایچون بر
سنة آه آه سی بکری نش غروشدور .
آرنه اجرئی برینه پوسته پولی قبول
ابدیلیر . مرکز شمدیلک باب عالی
جاده سنده عطار بورغاکی اقدینک
دکانیدر .

استانبول ایچون نسخه سی : ۲۰ پاره یه در . شمدیلک پنجمشبه کونلری نشر اولنور و ولایات شاهانه ایچون نسخه سی : ۲۰ پاره یه در .

حوادث فنيه

كسوف شمس

مايس افرنجيك بكمى سكرنجى كونه تصادف ايدن كين بازار ايرتنى كوتى آلاقرانغه ساعت اوجى بر دقيقه كجرك قرص كئيف قر جرم منير شمس ايله مقابل كجرك يواش يواش جرم مذ كورى قنبا ستر ايتشدرد .

آلاورقه ساعت حسابيله كسوف ساعت سكرى ۴۲ دقيقه كجرك باشلاوب ۹ ساعت ۴۱ دقيقه وسط كسوف اولمش ۱۰ ساعت ۴۰ دقيقه كسوف نهايت بولشدرد .

مذ كور كسوف ممالك غنايه ايله سائر بر جوفى پرلده جزئى اولهرفى كورلش ايسده پورتكيز . اسپانيا . جزاير . دن كسوف كلى صورتنده مشاهده قلمشدرد .

۸۰ كيلومترو قطرلنده اولان ظل قمر پورتو لمانسندن بدأ ايتك و آليقساندن جيقمق اوزره اسپانيا شبة جزيره سته داخل اولوب بحر سفيددن مرور ايله جزايره واصل اولمش وغروب شمس زماننده بحر احمر سواحله قدر باييلمشدرد .

يوم مذ كورده طلوع شمس ايله برابر ظل قمر بحر محيط معتدلك مكسيفا سواحلتدن بدأ ايله نوول اوله آدن كجركدن سكره شملى آمريكا ايله بحر محيط غريبندن كچمش وبو صورته محيط كره زمينك نلندن زياده سنى قطع ايتشدرد . ظل مذ كورك اسپانيا اوزرندن كى كولكسى ناييهده بر كيلومترو دن زياده ودقيقه ۶۹ كيلومترو اولمسيه بر مريدن زياده سرعتله قطع مسافه ايلمشدرد نيمك اولور .

كره شمسى محيط اولان هواى لسيى ايله بركاون حرارت بخيرالعقول بولنان كره مذ كوره حقتده موجود معلوماتى زييد ايدم جك كشفيات ورسده موفق اولمق ايسديله اوروبا و آمريكا راصدرلندن بك جوق ذوات ظل قمر ك تمتد اوله جنى مسافه عظيمه اوزرنده بر بر تله سقوبلر وسائر آلات رسديه وضع ايلمشدردى . حالوكه رسدات اجراسته اك زياده مساعد عد اولسان نقطه لوده كسوف كلى حلق بر بيجق دقيقه ينجاور اجمه مش . اسپاياده بر دقيقه ۱۹ نايه دن ۱ دقيقه ۲۹ نايه قدر و جزايره ايسه بر دقيقه ۹ نايه قدر دوام ايتشدرد .

اجرا قلمش اولان رسداتك نتايجنه دائر هنوز معلومات آله مامش ايسده اوروبا و آمريكا راصدرلى كره شمس دائر هنوز حل ايديله مامش بر جوق مسائل قطعا حلى دكسه بيله بعض مرتبه انكشافى موجب اوله جوق نتيجه لر استحصال اوله جنى ايمد ايدورلر ايدى . معلومدر كه كره شمس دائر استحصال قلمان اك مهم معلومات يالكنز كسوف زمانلرنده استحصال اوله بيلمشدرد .

قمر قرص منير شمسه تماماً مقابل كلوبده طلبيله قرص مذ كورى ستر ايلديكى زمان شمسك اطرافنده كى هواى نسيمى ي اوزرندن انتشار ايدن جسيم علولى اطرافنده تشكيل ايدن دائره نوراييه كورمك يي وبو كره عظيمه نوراييه نك فعاليت خارق العاده سى بعض مرتبه تقدير ايتك ممكن اولور . بونك ايجون ارباب فن هيت كسوف كلى زمانى بر وقت مهم فرصت عد ايدرلر . وبو زمانلردن استفاده يي چالشيملر .

كره شمس حقتده كى معلومات بشريه نك نزايديه خدمت ايدم جك صورته كين عصر ميلادى طرفنده وقوع بولان كسوف كيلرك مجموع امتدادى آنجق بر ساعت قدردر .

كسوف كلى على الاكثر ايكي اوج دقيقه قدر دوام ايدر . اك زياده امتداد ايتمش اولان ۱۸۶۸ سنه سى كسوف كائينك زمان امتدادى ۶ دقيقه ۴۹ ثانيه اولمشيدى .

زمان مذ كورك حد اعظمى امتدادى ۷ دقيقه ۴۰ ثانيه در .

كره ايتك بر شمسه معينه سندن كسوف كائيك مشاهده سى بك نادرا وقوع بولور . مثلا پارسدن ۱۷۲۴ ستمندن برى كسوف كلى مشاهده سى قابل اولمشدرد . بونك ايجون كسوف كلى يي مشاهده ايتك اوزره كوريله جكى برلره كئيمك لازم كاور .

فرانسه مشاهير راصدريدن موسيو قابيل فيلا ماريون بر كسوف كلى زماننده مشاهده قلمان احوالى بوجه آنى تصوير ايلمشدرد :

« بر كسوف كائيك مشاهده سى كى عظمتلى . هيئت نما بر تماشا اوله من . بالحساب تعيين اولنان وقت كسوف كلنجه قمر قرص شمسك مقابلته كلير . يواش يواش آنى اورنكه باشلار . ضياى شمس تنافس ايدر . دكشيم . بتون موجوداتى بر حس ثقلت آور استيلا ايدر . قوشلر سكوت ايلر . كوپكلىر انسا .

نلرك باجاقلىرى آرمسته . پيليجلر والده . لر برك قانادلى آلتنه اتجا ايدر . روزكار صولوغنى طومش بر شخص كى سكون پذير اولور . درجه حرارت نقصان بولور . كائنات قريبالوقوع برداهيه نك تحت تأثيرينه دوشمش ايتش كى طبقات هوايه به رسكوت مدهش عارض اولور . انسانك سيماسى ميت رنگنى كو . ستره جك بر حال آيلر .

قرص قمر جرم شمسى بتون بتون ستر ايدنجو اطرافنده بر دائره نورانى وجود پذير اولمش بر كره سياه كورينيركه او دائره نك هر جهتسندن جو هوايه طوغرى ضيا حزمه لرى انتشار ايلر بو حزمه لرك قاعده لرنده كل رنگنده آلورلر التهانى كوريلير . بر دنبره غريب . ظلمت كامله دن خالى بر كيجو حلول ايله اجرامك مشاهده سته ميدان ويرير . على مهيب عظمتلى بر منظره حاصل اولور .

فقط قمر حركتسندن قلمز . دائره كئيف آراسندن بردن بره بر حزمه نورانى پيدا اوله رق كسوفك مقدمه نهايتى كوستيرر . ظل قمر كمال سرعتله مرور ايتمكه اولدينى حس اولنور . بهت وحيرت عمومى سكون وسكوت زائل اولمغه باشلار . كوتش اوليكى شمسه سيله كورينير .

بر آن قدر منقطع اولمش كى كورينيت حيات كائنات تكرار جريان طبيعى سنى بولور . »

❦

كسوف مناسبيله بر طرفدن انكايير واسپانيول وديكر جهتدن انكايير راصد لرى آراسنده وقوع بولان بر حادنه انكاييرلرك اخلاقى حقتده بر فكر وبره جكى جهتله بوراده موضوع بحث ايدمك مناسب كورولمشدرد .

كسوف اتناسنده رسدات اجرا ايتك اوزره مادريده قلمش اولان انكايير وفرانسز راصدرلى (سانتا بولا) قريه سى جوارنده انتخاب ايلديكلىرى واقعه آلات وادوات رسديه لرنى يرلشدرمشلر . وواتيقان رسدخانه سى مأمورلرى ايله اسپانيا راصدرلى ده او جوارده اخذ موقع ايتشلر ايدى .

انكايير راصدرلى برابرلرنده بولنان آلات وادواتى يرلشدريردكن سكره بر ضيافت ترتيبه قرار وبرمك بوكا فرا نيز واسپانيول راصدرلى ده دعوت ايتك اوزره (سانتا بولا) ناحيه سى مديرينى مأمور ايتشلر ايدى . مدير

مومى اليه اقتضا ايدن دعوتنامه لرى ترتيب ايدوب كوندرمىش ايسده ضياقنده ساعت قاچده بولمقى لازم كله جكنى يازمقده ذهول ايلديكندن فرانسز واسپا نيول راصدرلى محل ضياقته كچ واصل اولمشلردر . انكايير راصدرلى شوتاخرك غير اختيسارى و ضرورى اولديغنى نظر دقته آلوب ممدور كورمك لازم كلير ايكن بالعكس تاخر واقفدن فوق العاده منفعل اوله رق فرانسز واسپانيول راصدرلى قبولدن استسكاف كوسترمشلر وفرانسز راصدرلى اسپانيول راصدرلى ده انكاييرلرك معامله واقعه سته مقابلته اولمق اوزره آللى دعوتدن فارغ اولمشلردر .

❦

جزاير . توانس نقطه لريله اسپانيادن كسوف كائيك صورت مشاهده سته دائر آلان معلومات بوجه آتيدرد :

جزاير ۲۸ مايس — وقوع بوله جق كسوف كلى يي مشاهده ايلمك اوزره ممالك اجنيه نك هر طرفندن كان هيت شناسان بوكون جزاير رسدخانه سنى طولديرمشلردر .

انكتره دن اوقسفرورد دارالفنونى رسدخانه سى مديرى موسيو (قورتر) . قاهره رسدخانه سى مديرى موسيو نوال لوندرده هيت اقادهميسى كاتى موسيو وولسلى . المانيادن برلين رسدخا . نسي مأمورلرندن موسيو (آرشينولد) ايله آستريا . دانمارقه . ايتاليا . اسويجره وبليجقاند دخی بر راصدكشيدى .

جزاير رسدخانه سى مديرى موسيو (زيمه يي) نك نمره اهمامى اوله رق راصدين اجنيه سكر كوندن برى الات وادواتلرنى مواقع لازمه يي يرلشدرمشلر ايدى .

جزاير رسدخانه سى سطح بخردن بشيوز مترو بوكسكده واقع بر تبه نك اوزرنده بوانديغندن هر درلو رسدات اجراسته غايت مساعد ايدى ساعت اوجده هر كس حادثه مهمه قيه يي مشاهده يي حاضر لاندى . آلات رسديه نك جمله سى قرص شمسه عطف ايديلير ايدلر بر سكوت عظيم حاصل اولدى . هوا بك ساكن . روى سها صاف ايدى .

جزاير رسدخانه سى ساعت اوجى اون التى دقيقه فرق يدي ناييه كجرك اوله بالحساب تعيين اولنان نقطه دن شمس طولمغه باشلادى .

شمسه متوجه اولان سرجيلرك صاع جهتدن اشانغيدن بوقارى جيقمق سورتيله فرس قمر قرص شمس اوزرنده ايلر . بيلمكه باشلادى كورلدى . بو حركت

ساعت دردی ۲۹ دقیقه بکجه به قدر دوام ایلدی . او آندن اعتباراً کسوف کللی باشلامشیدی . روی زمینده ضیادن اثر قالمیدی . فورتنلی بر آقشامک غروب زمانده کی قارا کللی اکدیراجق بر حال حاصل اولدی .

افقک دکر اوزرینه اصابت ایدن قسمی قان رنگی ايله قروم صاریسی اکدیراجق بر صورت آلدی . اطرا فده کی اشیا بی اوزاقدن کورمک نمکن اولیور سده الوان تفریق ایدیه میسور ایدی . رصدخانه ک باغچه سنده کی چیچکله موقه قابانغه باشلادی . جزایر ده کسوف کللی مدتی ۶۵ ثانیه دن عبارت قالمشدر . ساعت بر بجهده کوشده ۴۶ درجه کی کوسون میزان الحراره تدریجاً ۲۸ درجه به وساعت درنده ایسه ۸ درجه به تنزل ایلدی .

قرص شمسک التنده عطارده سیاره سی غایت بارلاق کورولیسوردی . صوا طرفده مشاهده اولنان زهره ک ضیاسی او قدر بارلاق دکلدی . اجرام سائرده مشاهده ایدمش ایسه ده کوزله کوربله جک درجه ده دکلر ایدی .

شو احوال میساننده راصدینک الک زیاده جالب حیرت اولان کیفیت قرص شمسک هرجه تندن انتشار ایدن ضیا حزمه لری اولمشدر . هله بوجز مه لردن دردی بک زیاده جالب حیرت ایدی . شو رصداتک متعدد فوطوغرافلری آلمش ایسه ده کوزله مشاهده اولنان غرائب قیه بی فوتوغرافک بحق محافظه ایدیه چی بدیدر .

آلمان وانکلز راصد لریدن بعضیلری نفس جزایر ده قالمه رقی ظل قمرک نمشد اوله چی سائر نقاطده کینمشلردر . راصد لریک تدقیقات فیه سی هوای نسبی شمسک ترکیبه و هوای نسبی اطرافنده کی بخارک تعینی ايله روتکن اشعاعنه دایر بعض تدقیقات جدیدیه منحصر قالمشدر .

کسوف کللی زمانی بکجه میزان الحراره یوکسلمک باشلامش . طلعت زمانک نهایت طوغری او یوز درجه بی ارانه ایلمشدر .

❦

اسپانیاده

بالازاسی ۲۸ مایس بوراده کسوف کللی مدتی بر دقیقه اون درت ثانیه اولمشدر . حال بوکه راصد لر مدت مذکور بی ده ها زیاده تخمین ایشلر ایدی . کسوف کللی زمانده تماماً قارا کللی اوله مشدر . مع مافیه بینه منظره متعده

هبت بخش اذهان ایدی . زهره و عطارد سیاره لری غایت بارلاق بر ضیا ايله کورو . نکلری حالده بلوطلر ونخی کل ومنکشه رنگی المشلردر . راصد لر رصداتک بک موفقیشتکارانه اولدیغی بیان ایدیورلر .

آرغا مازیللا ۲۸ مایس — کسوف شمس هوانک لطافت کامله سی آراسنده مشاهده ایدلمشدر .

مادریده شمسندوفر قوم پانیه سنک ترتیب ایلدی کی ایکی تزه قطاری بورایه بش یوز ارباب تماشا کتیر مشدر که بونلر مادریدک کبرا صنفه منسوب ایدیلر .

الجه ۲۸ مایس — کسوف کللی شمس بورادنده صورت فوق العاده ده مشاهده ایدلمشدر . جو ارده اخذ موقع ایتش اولان هیئت رصدیه بک کوزل رصدات اجرا نه موفق اولمشدر .

کسوف کللی انساننده درجه حرارت بک جوق تنزل ایشدر .

کوچک حکایه

نتیجه سفاهت

[بکن همت کی نسخه مزدن مابعد]

بن ، هر درلوملاحت نسویه وجاذبه فوق العاده بی جامع اولق اوزره منظور اولان بوزهرلی بیانی ، بومقدمه سقانی کوز بجه رفیقتمک به قدر بد بخت . نه قدر بچاره اولدیغی اکلام . فقط بو عشق محبت عنوانی آلتنده اوشادمش اولان درامک هر درلو سرائرینه واقف اولق ایچون سکونی مناسب کوردم . اوصرمده بن کویا کندیتمه مخصوص برطاقم حیات ايله مشغول ایشم کی انلره قارش بک لافید کورو نه ک حتی الک عادی حرکتلری بیله اکلامی . روحلری ، فکرلری تشریح ایتک و عادت کوزلرمله کورمک امانده ایدم : بچاره رفیقم برسوق درونیک سائقه اجاريله کوزلری غایت صمیمی بر حسن عاشقانه ايله اکا طوغری عطف ایدرک کلام ايله بوسعدت روحیه بی اختلال ایتمک ایچون سکونه طالع غریبی مست و حیرت اولش اونه کی ایسه بیک درلو افکار شیطنتکارانه نک مرآت الکاس اولان چشمانیک آلدایچی ونسم ایدیچی العطف ایلرله بوکا قارش کویا حیات صمیمه سودا کارانه سی افهام ایتک ارزونه دوشمش ایدی . شو منظره عاشقانه که طرفیک حسابنده کی مخالف تدقیق اولخامق شرطیله — بلوچه حالده

تصویر اوله جق اولسه هر منظوری اولان کیمسه لریک بونلری هوای صاف عجبانه پرورشیاپ اولش ایکی سودا زده ظن ایدم جکله رنده ترده لزوم کوربله من .

ایکسیده سکوت ایچنده ایدیلر . فقط مادمازله ک کندیتمه مخصوص رشیده لسان ايله سوزه باشلامی بوسکونی اختلال ایددی . اثنای مکالمه و محاوره ده برکزه بزم رفیق بچاره نک دوچار اولدیجی حالک غلیان فوق العاده سی ایچنده بیک درلو تعبیرات ايله کاه عاشقانه ، کاه نیاز مندانه سوبلدی سوزلره ، برکزه ده مادمازله ک — او اطوار ساخته فروشا نه سه باقدجه حیاتک بو آچی ستعلرینه قارش بر حسن نفرت طومغامق ایددن کلسوردی . آرمدن بو منوال اوزره نام ایکی ساعت کچمشیدی . رفیقتمک البی طوعتوب ایاعه قلعهرق مساعده طلب ایدم . ده اعودت زمانی اولد . یغندن بختله حرکتنه ثناعت ایتک ایسته . دیلر سده اساس برطاقم موانع کوی ستره ک . حتی مساعده لرینه ده انتظاره لزوم کورمده دن آغیر بوزریمکه باشلادم .

بزی تشییع ایتدکری ائنده مادمازلر اینجه محرق صداسی ايله :

سودیکم بروسلی بروسلی ..

کلیم هر صالی هر صالی ..

سرودی نغمه ردا زاولورکن رفیقتمده قولمه ایتک ایدرک خجقره خجقره آغلایوردی .

❦

ریختمده دکره واستانبول جهته ناظر اولان غازیولردن برینک اوست قاننده اوطوریور ایدک . بر ساعت اول جریان ایدن وقایع غریبه بی دوشونمکه سوق ایشیدی . ایچه دوشوندم و ذهنجه برطاقم خیلره قرار ویردکن سوکره سرد مقدمانه لزوم کورمیه ریک رفیقتمه خطاباً :

— سودیکم مادمازل بومیدی ؟ و بونی اصل سودیکم ؟ لطفاً ایضاح ایدیکر !

در دیمز بر قاج درین نفسله کویک خیر یالادقدن سوکره باشلادی :

— اوت ! سودیکم مادمازل ، برستش ایتدیکم وجود بو ایدی ، بونون املمرک منحصر اولدیجی تمثال ملاحظ بو ایدی ، بجم اراده و اختیارمی ، عقل و فکرمی ، خلاصه هر شئی غصب ایدن ، رؤیا رنده ، خلیسار مده برکسوه ناز

واستغنایه بورونه ریک اولانجه ملاحظ ولطافیه منظور دیده سرورم اولان ، موقوف کوشه هجران اولدیغم وقت کیزی کیزی نوحات محرقانه ايله کوزلرمی اشک ریزالم ایدن ، کولرکن اغلاقان ، اغلارکن کولدرن ، شعله استقبالی سوندردی حالده کائناتی بینه نظرلر مه برشعر عجم حالده ارانه ایدن او ایدی ! آه ! اصل تعریف ایدیم ؟ هر شیم او ایدی . بن اونی ، او ندیمه روحی اصل سودم ؟ بوراسیده او کرتمک ایتدیور سکر دگی ؟ ایشه اوسیده حکایه ایدیورم :

استانبوله عزیمتک اوچنجی کونی بوراده ، ریختم اوزرنده ، کز ییلورکن آنی ایلک دفعه اوله رقی کورمشیدم . نظرلرمز بر جوق دفعه لر تقابل ایددی . بیلم او کوزلر ده فصل بر قوه ساحرانه واردی ؟ دها برنجی دفعه سده اوزر . مده اوله شدتی بر نفوذ اجرا ایدی که بکا کندیمی اونودیرده رقی کندیسندن بشقه برنی دوشوندرمه مک باشلادی . بر نجم غرام آلود وصفه شایسته اولان اوچار بیا کوزلردن فوران ایدن سیاله آتشین محبت دکلی درکه بی بو حاللرک ، بو آجیقلی ماجرالرک زبونی ایدی .

هر باغین نکاهنده بیک درلو مال سودا کارانه اوقونان او جاذبه دار کوزلر دکلیدر که بی سرمست هوا بر ساحه بی پایان اوزرنده این کش یأس و ملال ایلور .

بالکیز ، روحلرک حس ایدوده لسانک تعریفندن اظهار عجز ایدیکی سرائر عاشقانه بی بن او کوزلر ده کشف ایدم . . .

بوراده بر پارچه فاسله ویردی . کوزلردن دوکیلن ایکی قطره خوننی ايله سیلکدن سوکره دوام ایددی :

— برنجی بوم ملاقاتر — که برنجی ساعت دوام ایشیدی — بالکیز بوسورنه تعاطی انتظاردن عبارت قالدی . آندن مضارقت ایتدکن سوکره او کسوف و کجه بی عادت برکابوس تحت ایچنده امرار ایدم . هر تانییم بر شب بلدای هجران قدر اوزادی .

صبح اولوده کوش بر طوفان آتشین حالده مشرق عالمدن طلوع ایدم ریک بون آفاق غرق انوار فیوضات ایلدیکی زمان بینه آغیر آغیر ریخته کیدرک اولکی دولاشدیم لرده خطوه انداز اولغه باشلادم . کوزلرمله درت طرفی تحت نجسده بولدریسوردم . فقط بن — عجمیلک مناسبتیله — بک ایرکن تیشیم ، چونکه صباحدن ریختم اوزرنده غمخده دن